

27. května 1986

Prosetín 25.5.1986

Milá Mileno a Jando,
předem Vám děkuji i já za veškerou Vaši korespondenční "podporu" morální, psychickou i "těšinskou. A teď jsem na řadě já. Ale předem promiňte, bude-li to neuspořádané, ale věřím, že Vy, podle Burinna "při Vašem vzdělání, jak raději rozumět" si to "přeberete", zvláště když jsem si za pomoci cirkuly proto vytvořil podmínky v podobě přebytečného času, který ještě donedávna i přes celostátní najetí na "Hitlerův" byl pro mne "úskořivým zbožím."

(Mezitím co jsem začal smolit pracovní koncept tohoto dopisu, minulo 14 dní a já jsem uschoven a zítra nastupuji do práce).

A myslím, že kámen "úrazu" byl právě v tom, že jsem nedokázal sám od sebe přerušit onen "nonstop" kolem chalupy a řádně si to zdůvodnit. Ale ještě nebylo hotovo jedno a už se hromadilo další, přitom jedno více potřebnější než druhé. Ne že by to člověk nedělal rád, jako nakonec každou jinou práci, ale bylo toho moc najednou, až to člověku přesahovalo, přešťalo přes hlavu a doslova se v tom topil a nedokázal (snad to ani dost dobře nebylo možné) vymátnout to nejdůležitější. Protože jedno navazovalo na druhé, překrývalo se navzájem až člověk sáhl na cokoliv nebo to vzal z kteréhokoli konce (potvrzuje tak v praxi, že všechno souvisí se vším) a tak ho v tom koloběhu "dobyččího kvalitování" (ačkoli jsem se přesvědčil při Bitýšském putování "údolím Bílého potoka" v poledním úpalu, že i ten dobytek je v tomhleto "uznalejším a udělá si "voraz") muselo nutně něco nebo někdo zastavit a tak se stalo, ovšem jen za cenu zbytečného "žití" a nežádoucích "prostejů" a odkladů.

Ale říkal jsem si přece - jen přes ty "slavné májové dny", a mezitím...

Ale přece jen ten pocit ze zmařené "zašlavy" nebyl již natolik beznadějný a deprimující jako ty propůjčovní při pohledu na obvod čtverce černé zuhelnatělého spáleninou čpícího trámů, nad kterým člověk v duchu přemýšlel, z které strany s ruční pilou a sekýrou se do toho pustit, a kdy viděl zrovna tak černé, že se svou paličatostí ("třebíčskou") při "rozmarazování" připravil o "bezstarostný důchod". I když dnes to zní humorně, ale tenkrát se to jevilo jako tvrdá realita.

Ovšem horší na tom je, že nedokáží práci naplánovat ani sobě a beru ji "živelně" - prostě prasa, znak, čubíčka, motýlek, jeme-li už u toho vodního přirovnání, ale nejčastěji snad jen šlapu vodu, kopu kolem sebe a sem tam "polknu andělíčka", natož pro druhé, nahodilé brigánky, jejichž přítomnost přijímám zprvu neochotně, ačkoli přinášejí doslovně vytržení z mé "samoty" (která mi, odjakživa samotáři nikdy nevedla až při práci nebo na pochodech. Možná jsem se ani neměl ženit, ale to bych se snad odnákučil mluvit vůbec) ačkoli o ohni zvláště při jeho zárodku jsem se krutě poučil, jak je jedinec nemohoucí a ačkoli vedle potřebného "píchnutí" v práci dostávám i možnost k vyprávění se, "vyventilování" a posloužení tak k vyšetření se do "Kukulínovy vrby."

A tak bývám nerudný a utrhuji se při sebeomenším "pracovním" dotazu a připomínce právě na tu, která si toho obzvláště teď nejméně zaslouží a snaží se znou od začátku všechno to dobré a zlé, které momentálně v poslední době zdanlivě převládá a tím jí vlastně ještě navíc přidávám starosti a stěžuji její práci a dlouhé, nastavované večery a někdy i bezesné noci.

Snad nejkritičtější doba bylo právě kolem "osudného" 20. dubna, kdy už jsem pomalu nedokázal nalézt pro ni vlídné slovo ... a tak nezbude než co nejdříve ji požádat o vyhledání textu Jendova kázání, na které ses tebkrate i Ty, Mileno, podílela, sednout si nad ním a znovu jako zprvopočátku si ho společně přečíst. Až k tomu mne muselo přivést moje "nucené" poohnové zastavení.

Napadá mne, že to měl snad spíše být dopis pro Květu než Vám. Ale jste přece našimi důvěrníky, i když delší dobou vzájemné známosti více Květinými. Ale nakonec jí ho dám před odesláním stejně přečíst.

Počátek ani průběh ohně samotného nebudu ani nechci líčit. Vždyť vlastně do dneška v něm ani sám nemám "chronologicky" dost jasno. Jenom vím, že když už bylo nekjhorejší zažehnáno a já se šel převléct do "pánsko-dámsko-suchého" a nedokázal se rozeznout ani zapnout a myslel, že snad přijdu o ruce - že jsem před Květou prohodil - teď abych se šel pověsit (I to mi tenkrát táhlo hlavou), načež její ozvěna byla: To by tak ještě scházelo.

Když jsem pak šel z výboru od "výsechu" (spíše ale přece jen od "zápisu") shrbený - pod vlastními myšlenkami a výčitkami, bylo mi před všemi ostatními lidmi velicej a cítil jsem se vinen "v plném rozsahu" a v duchu žádal pomyslný "senát" o prominutí a odročení trestu do té doby, dokud všechno zaviněné neodčiním.

A když jsem už navšeřer (od snídaně bez napití a zakousnutí -, a což jsem celý den vůbec nepostrádal) - kdy nás hlídkující a topící hasiči vyexpedovali jít se vyspat, přišel na faru, byla před ulehnutím moje největší starost šky slyšet od Květy jestli mi může odpustit. Protože na tom mi tenkrát nejvíce záleželo a věděl jsem, že bez toho bych ani nemohl spát. Kolik jsem toho tenkrát přesto a jak (v jaké kvalitě) naspel, si dnes už kloudně nevzpomínám, ale valně to asi nebylo.

Alenka, která byla přes den u Vlastičky, pak u Horních, kde večerela, spala a druhý den obědvala a odkus ac jí ani "domů" nechtělo - mi pak dala rozřešení "odpuštění" v neděli. Zároveň se ptala, jak to bylo. Do vysvětlování (podle pravdy, nic jsem před ní nezastíral ani nepřikrašloval) pak přišla Květa s tím, že o tom nechce nic slyšet a že se u nás o tom už mluvit nebude.

Píšeš, Mileno, že ani nemáš přehled o rozsahu, co vlastně všechno anořelo. Tedy ve stručnosti: Krovy vlastně nad celou usedlostí mimo "nové kůlny". I když sem tem se na nich ještě zčásti udržela křídlice.

Dřevěné stropy nad chlívem a studnou shořely úplně. Prohořelé zůstaly nad "horní kůlnou" a stodolou. "Zděné" nad "prasečími chlívkami" (roh horní kůlny vedle studny), obytným a klenby nad starou kuchyní a chaloupským "traktem" zůstaly. Sice byly promáčené víc než dost, ale nic nepadá, a výjimkou dřevěného stropu v chaloupce, který bere za své a bude potřeba ho vyměnit.

Od čtvrtka 22. máme prokopaný chlív od studny do staré kuchyně pro položení nového vodovodního vedení dík brigádníkům z Újškova a hasičům (místním) vděčíme za polovypumpovanou studnu (ovšem k jejímu plánovanému vyčištění tím pádem nedošlo) a vytaženou starou pumpu. Teď už to záleží všechno jenom na Slávkovi. A to by bylo asi tak všechno.

Možná je to úplně něco jiného než jste ode mne očekávali a že obsah tohoto čtyřstránkového "elaborátu" zdaleko neodpovídá čtrnáctidennímu snažení, ale musíte se spokojit s těmito "čarobty".

Váš Jenda

Životní dráha Rainera Wernera Fassbindera nebyla dlouhá. Avšak během 12 let, v kterých se velice intenzivně zabýval filmovou tvorbou, stal se jedním z nejvýznamnějších představitelů kinematografie NSR.

Celé Fassbinderovo filmové dílo je charakterizováno snahou o kritické zobrazení sebevědomého ducha západoevropské společnosti v kontextu její hospodářské prosperity v letech po II. svět. válce. Zvláště v posledních několika filmech - např. *Effi Briestová*, podle román. Theodora Fontana; *Hořké slzy*, *Patří generace*, v které se zabývá aktuálním problémem soudobého terorismu nebo v nové verzi *Annovy* román. Profesor Neřádk - Lola - se Fassbinder pokouší o vytvoření jakési volné "kroniky" poválečných dějin své země. Své výpovědi komponoval jako hořká podobenství o přeměnách lidských hodnot a společenské morálky v rytmu soudasných společenských poměrů. Jeho filmy tak nejvíce vynikají především schopností diagnosticky zobrazovat duchovní klima doby a mistrným vystižením dobové atmosféry prostřednictvím obrazové i zvukové složky uměleckého díla. O této Fassbinderovy předčasně ukončené tvorby - zemřel v červnu 1982 ve věku pouhých 36 let - patří plným právem i film *Janželství Marie Braunové*.

Tento film, natočený v r.1978, na sevlčeném komorním příběhu mladé ženy sarkasticky ilustruje přeměnu mezilidských vztahů v Německu prvních let po II. svět. válce. Velikost Fassbinderova filmového umění právě spočívá v tom, že mu nejde o pouhou sociologickou či psychologickou motivovanou analýzu jednoho mezilidského vztahu, ale na příběhu vytváří širší a obsažnější podobenství přechodu Německa od poválečné deprese k "hospodářskému zázraku" i k prvním deziluzím. Stejně tak, jak se hospodářsky znova vzrývá země, poničená válkou, stoupá po společenském žebříčku i hlavní hrdinka Marie. Je to žena, která vždy přesně ví, co chce, která jde tvrdě a přímočaře za svým cílem, ale umí se i přizpůsobit, aniž by tím ztrácela cokoli na své osobnosti. Stejně, jako se emancipuje ve světovém dění západoněmecká společnost, emancipuje se v soukromém životě i Marie Braunová, avšak ne jako žena, nýbrž v první řadě jako člověk. Fassbinderovi se podařilo na malém prostoru, a bez vnějších okázalostí vytvořit hrdinku jako určitý zobecňující sociální typ dané společnosti, ve kterém jsou obsaženy všechny otřesy a záchvěvy doby i celá politická situace, ve které žila.

Velký úspěch tohoto filmu nejen u diváku v NSR, ale i v celosvětovém měřítku, se vedle autora, neméně zasloužila i Fassbinderova prominentní herečka Hanna Schygullová. I když je s Fassbinderovou tvorbou spjata již od r.1969, kdy ji režisér poprvé obsadil do svého filmu, její velký mezinárodní úspěch se dostavil až uvedením *Janželství Marie Braunové*. Schygullové se podařilo v postavě Marie mistrně vytvořit přeměnu obyčejné dívky v ctižádostivou, vypočítavou a tvrdou, bezohlednou ženu, která je schopna jít neúprosně za svým cílem. Společně s úspěchem u diváků přinesl film H.Schygullové ocenění u mezinárodní kritiky. V r.1979 na MFF v Západním Berlíně získala stříbrného medvěda - cenu za nejlepší ženský herecký výkon - film sám dostal hlavní cenu.

Předčasná úmrtí R.W.Fassbindera zůstává proto ztrátou nejen pro samotnou Schygullovou, ale i pro celý filmový svět. Filmy tohoto geniálního režiséra však zůstávají natrvalo zapsány do kontextu vývoje světové kinematografie a filmoví diváci se k nim jistě budou trvale vracet.

/Proslaveno při náborovém představení FK v Jaroměři, 10.1.1984./

"Demokracie trampingu, založená na individualitě, kdy mluví a jedná každý sám za sebe, je to nejlepší co tramping ve svém ideologickém a filosofickém výrazu může přinášet. Je proto zcela pochopitelné, že jeho nejvíce přívrženci NĚ nacházíme mezi dospívající mládeží, která je v období svého životního hledání a orientace. Lidé, kteří spolu jezdí do přírody, učí se žít v přírodě a s přírodou, nezlídka zdvihají hlas i ruce k její ochraně. V neformálním, místy až trochu patetickém kamarádství, se s tebou rozdělí boze slov třeba o poslední sousto či poslední cigaretu. Mízi sebou jednájí s neobyčejnou rovností a přímocností, jejich heslem je volnost a svoboda. Z trampingu si odnášejí neobyčejně vypěstovaný cit pro právo a spravedlnost. Ve své dlouhé historii stál nejednou československý tramping na straně pravdy a práva."

Ze svého laického pohledu na trampy a trampské hnutí vůbec si však kladu otázku, zda vše, co zde bylo tak krásnými a vzletnými slovy řečeno neplatí jen pro ty dva volné dny víkendu, kdy stovky trampů "vyrazí ven". Něco jiného je takto jednat u táborového ohně v kruhu kamarádů a něco jiného pak v soukromí, na pracovišti nebo ve škole, kde to může přinášet nemalo potíží. Není tedy jednodušší přes všední dny nasadit si masku a plynout se přes denní problémy s myšlenkou na sobotní či nedělní výšlap třeba do brdských lesů nebo na nějaký potlach s kytarou a písní? Nechci zobecnovat, v životě jsem měl několikrát příležitost setkat se s lidmi, kteří vždy jednali tak, jak jsou zvyklí od táborových ohňů. Nemohu se však zbavit dojmu, že to jsou spíše výjimky.

Pro většinu mladých lidí se stává tramping útekem a to zvláště proto, že to jde celkem snadno a bez problémů. Problematika všedních dní se tím ~~nikčeho~~ ale nesmaže a bylo by, myslím, pro mladé trampy velkou chybou nechávat ji vně táborového kruhu. Trampovat přece nikdy nebyla pohodlná záležitost.

V dnešní době, kdy trampská písnička ovlivněná nejrozličnějšími hudebními styly a hledající svůj vlastní výraz, prožívá období vrcholné konjunktury. Každý víkend se pořádá několik hudebních akcí a s perfektně zřízeným občerstvením i pohodlným přenocováním někdy v tělocvičně. Nepřestěhovalo se tak to pověstné, legendární kamarádství na podla nejrozličnějších sálů, nezlídka i stadionů a přírodních amfiteátrů? Není pohodlně, či dokonce si kamarádství tím, že někoho pustíme v nabitém sále na chvíli sednout, poslouchat písničky plné hezkých slov o přátelství a porozumění mezi lidmi, než někde v lese u ohně o tom s někým a třeba jenom mlčet? Jakoby se toho mezi trampy na taková témata nenezpívalo a nenamluvilo dost a dost.

Jako největší klad a přínos trampingu spatřuji to, že dokáže v lidech vypěstovat jakýsi mravní ideál, ale bez suplace do civilizovaného světa zůstává útekem. Útekem před společností i před sebou samými.